

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE WIE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS AREMDS PSALM 100:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Dr K. Fernhout, Baarn; Drs D. J. Galle, Haarlem; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; A. Janse, Biggelerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijknaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wansverd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goea.
Drukkers-Uitgevers:
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Een nieuwe huwelijksmoraal. IV. — Uit de Schrift: Christus beantwoordt de vraag om verzadiging. (Joh. 7:37). — Kerkelijk Leven: Disput Delleman-Schilder. Indrukken van de Synode. Het punt in geschil ter zake van het zelfonderzoek. — Even parkeren: Vier generaties van de familie Gulden. — Geestelijke Adviezen: Zelfbeproeving. IX. — Lit. en Kunst: Noorsche kunst. II. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Een nieuwe Moraal? IV. — Zending en Evangelisatie: Dr K. van Dijk recht verkregen. — Generale Synode der Geref. Kerken. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Een nieuwe huwelijksmoraal.

IV.

Bespreken wij in voorafgaande artikelen het vraagstuk der scheppingsordinantiën en de antithese tusschen wet en evangelie, de derde of laatste vraag, die wij ons ter beantwoording gesteld hebben, n.l. of het op aarde zoo gesteld is met den mensch, dat elk antwoord, elke houding, iedere handeling zelf ook zonde beteekent en dat wat we ook doen niets anders is dan een zondigen moeten, brengt ons in aanraking met het probleem van het wezen en werking der zonde alsmede met het vraagstuk van de verbreiding der zonde. Het is zonder meer duidelijk, dat beide vraagstukken niet in een enkel artikel als dit volledig uitgewerkt kunnen worden. Kort samengevat komt het begrip zonde, alsmede de verbreiding van dit kwaad, op het volgende neer.¹⁾

Het Nederlandsche woord zonde is een religieus begrip, het duidt een overtreding aan, niet van een menselijke, maar van een Goddelijke wet. Zij bestaat in een afdwaling van den rechten weg, in een omhuiging van de goede richting, in een overtreding van de gestelde grenzen, in een verbreking van de verbondsverhouding tot God. Eenzijdig is de zonde derhalve geen substantie, te herleiden b.v. tot een principe van toorn in God of tot uitvloei van Gods toorn of tot een booze macht naast God, of tot een of andere stof; anderzijds bestaat de zonde ook niet in een nog-niet-zijn of behoort ze tot de noodzakelijke tegenstellingen²⁾ in het leven. Want de zonde is geen physisch, maar een ethisch verschijnsel. Zij is een toestand en daad van den wil en heeft in dezen haar oorzaak; zij is niet met de schepping gegeven, maar na de schepping door ongehoorzaamheid ontstaan. Zij heeft alleen realiteit als deformatie van het zijnde. Hiermede is geenszins bedoeld, dat de zonde een zuivere negatie zou zijn, een louter niet-zijn. De zonde is toch geen bloot gemis, maar veel meer een gebrek. En dit gebrek, deze berooving van de zedelijke volmaaktheid, welke de mensch behoorde te bezitten, is niet alleen een passiviteit, maar ook een activiteit. Gelijk het hinken van den kreupelen, zooals Bavinck zoo schoon opmerkt, geen niet-loopen, maar een verkeerd loopen is, zoo is ook de zonde geen negatie, maar een werkzaam en verdervend beginsel, een ontbindende, verwoestende macht.

Door de zonde is daarom het wezen der menschen niet veranderd. Het zijn wezenlijk dezelfde schepselen vóór en na den val met dezelfde vermogens en dezelfde krachten. Wat veranderd is, is niet de substantie, de materie, maar de forma, waarin deze zich vertoonen, de richting, waarin zij werken. Met dezelfde kracht der liefde, waarmee de mensch oorspronkelijk God liefhad, mint hij nu het schepsel. Met dezelfde vrijheid, waarmee hij eertijds God diende, dient hij nu de wereld. In één woord, het is dezelfde mensch, maar nu wandelend niet naar God heen, maar van God af.

Hieruit volgt, dat wat zonde is in laatste instan-

tie niet bepaald wordt door de Kerk of den Staat, niet door de onafhankelijke zedewet of het autonome ik, maar enkel en alleen door de wet Gods. God is de eenige, die volstrekt gezag over ons heeft en ons in de consciëntie binden en verplichten kan. Maatstaf der zonde is daarom Gods wet alleen. De zonde is slechts daarom zonde, wijl zij tegen God en Zijn wet ingaat.

Toekomend aan het vraagstuk van de verbreiding der zonde, zoo is naar de Schrift de zonde den mensch eigen van de jeugd, van de geboorte, zelfs van de ontvangenis af aan. De erfzonde is een eigenschap der menselijke natuur en daarom eigen aan alle schepselen, die deze natuur deelachtig zijn. Zij heerscht over den ganschen mensch, over verstand en wil, hart en geweten, ziel en lichaam, over alle vermogens en krachten. Zijn hart is boos van der jeugd aan en bron van allerlei zonden, hij kan zichzelf niet vernieuwen, aan de wet Gods zich niet onderwerpen, is dood door de zonde en misdaden. Wilt in Adam de gansche menselijke natuur is verdorven, kan er uit haar waarlijk niets goeds voortkomen; de mensch is van nature geneigd tot alle kwaad, geneigd zelfs om God en zijn naaste te haten.

Omtrent deze leer van de algehele zedelijke verdorvenheid des menschen heerschte en heerscht blijkbaar nog veel misverstand. Dit laatste blijkt o.m. duidelijk uit de artikelen van Dr Diepersloot, met name uit de reeds eerder geciteerde zinsnede: „We zijn hier op 't gebied der zonde, waar elk antwoord, elke houding zelf ook zonde beteekent. — De werkelijkheid van deze wereld is van dien aard, dat overeenstemming met het scheppingsgebed uitgesloten is en dat we, wat we ook doen, zondigen moeten”.

Een zelfde gedachte vinden wij bij Th. Haug³⁾, hoewel minder algemeen doorgevoerd, die eveneens, althans in sommige omstandigheden, een zekeren dwang tot zondigen aanneemt, „een moeten zondigen in het bewustzijn van de zondevergeving”. Volgens Haug is dit een zuiver bijbelsche gedachte.⁴⁾

Tegen deze voorstelling van zaken nu is het volgende op te merken. De leer van de onbekwaamheid ten goede is een religieuze belijdenis. Wanneer Schrift en kerk het geheele bederf des menschen leeren, leggen zij daarbij den hoogsten maatstaf aan, n.l. de wet Gods. Naar den maatstaf, dien menschen gewoonlijk gebruiken in het dagelijksche leven, kan volmondig erkend worden, dat er veel goeds en schoons door menschen geschiedt. Er is echter nog een ander, hooger ideaal voor den mensch: er is een Goddelijke wet, waaraan hij beantwoorden moet. Deugden en goede werken zijn onderscheiden. Goed, waarlijk goed, goed in het oog van een heiligen God, is alleen datgene wat uit het geloof, naar Gods wet en tot Gods eer geschiedt. En aan dezen maatstaf getoetst, wie durft dan zeggen, dat er eenig werk, door menschen geschiedt, volkomen rein is? Gewogen in de weegschaal van Gods heilgdom, wordt al zijn doen te licht bevonden.

Wanneer echter geleerd wordt, dat de mensch door de zonde van nature onbekwaam is tot eenig goed, is daarmee geen physische noodzakelijkheid of fatalistische dwang⁵⁾ bedoeld. De mensch heeft door de zonde zijn wil en de hem ingeschapen vrijheid niet verloren; de wil sluit krachten zijn natuur alle dwang uit en kan niet anders dan vrij willen. Maar de mensch heeft wel verloren de vrije neiging van den wil tot het goede; hij wil nu niet meer het goede doen; hij doet thans vrijwillig, uit neiging, het kwade; de neiging, de richting van den wil is veranderd. De onmacht ten goede is in dezen zin niet physisch, maar ethisch van aard; zij is een onmacht van den wil.

Hieruit volgt, dat de leer van de onbekwaamheid des menschen ten goede niet inhoudt, dat

ieder mensch in alle mogelijke dadelijke zonden leeft en actu schuldig staat aan de overtreding van alle geboden. Zij spreekt alleen van de diepste neiging, de innerlijkste gezindheid, de grondrichting der menselijke natuur en belijdt, dat deze niet naar God toe, maar van Hem afgekeerd is. De zonde toch is geen substantie, zij woont wel in en aan en bij den mensch, maar zij is niet het wezen van den mensch. De mensch is ook na den val mensch gebleven, hij heeft een rede, geweten en wil behouden, kan daardoor zijn lagere zinnelijke driften en neigingen beheerschen en zich al-zoo dwingen tot deugd. De leer van het totale bederf der menselijke natuur houdt dus geenszins in, dat de zondige geneigdheid, die ligt op den bodem van het hart, altijd in zulke daden uitbreekt, welke duidelijk vijandschap tegen God en den naaste verraden. Er zijn verschillende omstandigheden, die tusschenbeide treden en de neiging beletten zich ten volle te uiten. Niet alleen worden vele zondige daden door het zwaard der Overheid, het burgerlijk fatsoen, de publieke opinie, enz. tegengehouden; maar allerlei factoren, zooals het door opvoeding en strijd gekweekte zedelijk karakter, gunstige omstandigheden van constitutie, werkring, omgeving, enz. leiden den mensch menigmaal tot beoefening van schoone, lofwaardige deugden. Alleen maar, daarmee is de zondige geneigdheid des harten onderdrukt, doch niet uitgeroeid; in allerlei booze overleggingen, gedachten, begeerten komt ze telkens naar boven; als de gelegenheid gunstig is en de nood dringt, breekt zij dikwijls in schrikkelijke woorden en daden uit.

Hiermede is tevens de vraag, zooals wij die in den aanvang van dit artikel stelden, in ontkennenden zin beantwoord. Het is dus niet zoo, dat elke houding of handeling onzerzijds zondig is en evenmin is het juist, dat er sprake kan zijn van een zondigen moeten. Maar het is zoo, dat de mensch, in religieuze zin onbekwaam tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad, door het geloof in Jezus Christus, die de wet voor ons volbracht heeft, weer voldoen kan aan den eisch der wet, welke geen mindere is dan die der volmaaktheid. Doch deze volmaaktheid wordt den mensch slechts deelachtig door bekeering, geloof en wedergeboorte. Daardoor wordt hij in staat gesteld om vruchten te dragen, die den Naam des Vaders verheerlijken, en door het geloof de werken te doen, die Hij deed, om Zijn geboden te bewaren en in Zijn liefde te blijven. De geloovigen zijn wel in het vleesch en hebben voortdurend te strijden tegen 't vleesch — Paulus zelf heeft de volmaaktheid nog niet bereikt — maar zij zijn toch geroepen om het vleesch te kruisigen met al zijn begeerlijkheden en al hun leden dienstbaar te stellen aan de gerechtigheid, om niet te zondigen, maar de wereld te overwinnen en Gods geboden te onderhouden.

De verlossing, welke God in Christus schenkt, is een volkoming vrijmaking van de zonde met al haar gevolgen, sluit met de rechtvaardigmaking ook van den aanvang de heiligmaking in. Om de heiligmaking dan ook goed te verstaan moeten wij deze gedachte goed in het oog houden, dat Christus in denzelfden zin onze heiligheid is als waarin Hij onze gerechtigheid is. Christus heeft alles volbracht. Niet alleen de rechtvaardigheid, maar ook de heiligheid, welke wij deelachtig moeten worden, ligt volkomen voor ons in Christus gereed. In dezen zin is de heiligmaking, even goed als de rechtvaardiging, een gave Gods. Hoewel nu rechtvaardiging en heiligmaking geen oogenblik gescheiden zijn, zijn ze desniettemin wel onderscheiden. Want in de rechtvaardiging wordt de religieuze rechtsverhouding des menschen tot God hersteld en in de heiligmaking zijn natuur vernieuwd en van de onreinheid der zonde bevrijd. Beide zijn wel een werk Gods, maar terwijl de geloovigen in de rechtvaardiging louter passief zijn, gaat de heiligmaking in deze passieve zijde niet

op. De heiligmaking is wel in de eerste plaats een werk en een gave Gods, waarbij de mensch lijdelijk is evenals in de wedergeboorte, waarvan zij de voortzetting is, maar op grond hiervan krijgt ze in de tweede plaats een actieve betekenis en wordt de mensch zelf geroepen en bekwaamd om zich te heiligen.

Het is deze laatste, actieve, zijde der heiligmaking, die de dialectische theologie voorbij heeft gezien. Bij haar gaat de heiligmaking praktisch in de rechtvaardigmaking op. Een Christen is voor hen een vernieuwd, geheiligd mensch, als hij maar steeds leeft bij Gods rechtvaardigmakende genade, als hij maar steeds handelt in het geloof aan de vergeving der zonde.⁶⁾

Tegenover deze onschijnlijke beschouwing van de heiligmaking dient teruggegrepen te worden naar de zuivere lijn der Schrift, zooals Calvijn die zoo scherp heeft gezien, n.l. dat in verband met en naast de rechtvaardigmaking ook voor een positieve heiligmaking plaats is. Niet in den zin van een Christelijk humanisme, waarin de mensch in zichzelf weer iets wil gaan worden, maar wel een heiligmaking, waarin de mensch in Christus iets wordt, waarin de zijnen tot positief nieuw leven worden geroepen.⁷⁾

Wie dit niet inziet vervalt in de fout de actieve zijde der heiligmaking te vereenzelvigen met het volmaaktheidsdrijven der perfectionisten. Ook aan deze fout is helaas Ds Diepersloot niet ontkomen. Gelijk hij de vrijwillige gehoorzaamheid van den Christen aan de wet vereenzelvigde met de fariëesche eigengerechtigheid⁸⁾, zoo ontmoeten wij hier de valsehe gelijkstelling van heiligmaking met perfectionisme.⁹⁾ Deze laatste fout is wel minder erg dan de eerste, want het perfectionisme staat lijnrecht tegenover een verfoeilijk antinomisme, en het moet ten zeerste geprezen worden, dat Christenen met de heiligmaking ernst maken. Niettemin blijft het een fout, want het volmaaktheidsdrijven der perfectionisten, op schriftuurlijke gronden verwerpt, mag nimmer op één lijn gesteld worden met de heiligmaking der Gereformeerde belijdenis.¹⁰⁾

Op de aloude vraag waarom God zoo scherp de tien geboden laat prediken, aangezien ze toch niemand in dit leven houden kan, blijft het antwoord van den Heidelbergse Catechismus van kracht, dat dit niet alleen geschiedt om onzen zondigen aard hoe langer hoe meer te leeren kennen en ook niet alleen gebeurt om des te begeeriger te zijn naar de vergeving der zonden, maar dat dit in de derde plaats ook daarin zijn oorzaak vindt „opdat wij hoe langer hoe meer naar het evenbeeld Gods vernieuwd worden, totdat wij tot deze voorgestelde volkomenheid na dit leven geraken.”

1) Deze en volgende gedachten zijn hoofdzakelijk ontleend aan Dr. H. Bavinck: Gereformeerde Dogmatiek, Deel III.

2) Spatieering van ons.

3) Hoewel Haug het Luthersche standpunt weergeeft en dus niet de dialectische richting in de theologie vertegenwoordigt, zoo is dit niet zoo'n principieel verschil als men op 't eerste gezicht denken zou, want, naar de meening van deskundigen, hebben de dialectische theologen op vele punten niets anders gedaan dan de lijn door Luther aangegeven consequent doorgetrokken.

4) Dr. G. Brillenburg-Wurth: Luthersche, dialectische en Gereformeerde huwelijksmoraal. Predikant en Dokter, 1934, blz. 115.

5) Spatieering van ons.

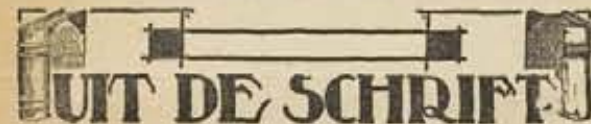
6) Langeveld, die de artikelen van Ds D. in het Groot-Gereformeerd Studentenblad aan een korte bespreking onderwerpt, vraagt hierbij zoo terecht: zal deze handelwijze ons tot Christus terugdrijven of tot wanhoop? Libertas ex Veritate, Maart 1936, blz. 115.

7) Dr. G. Brillenburg-Wurth: De Christelijke vrijheid. Kampen, 1934, blz. 70.

8) Zie ons vorig artikel.

9) Deze fout vloeit overigens logisch uit de eerstgemaakte voort, want, gelijk Bavinck zoo terecht opmerkt, het perfectionisme is schier aan alle nomiaten eigen.

10) Ds Diepersloot is zoo welwillend uit dit z.g.n. volmaaktheidsdrijven van het Protestantse sectarisme af te leiden, dat wij Gereformeerden eigenlijk heidenen zijn. In een vorig artikel hebben wij gezien, dat hij de Gereformeerden vergeleek met pharizeën. Hebt u, lezer, ooit die combinatie ontmoet pharizeër-heiden, heiden-pharizeër?!

Christus beantwoordt de vraag om verzadiging.

En op den laatste dag, zijnde de groote dag van het feest, stond Jezus en riep, zeggende: „Zoo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke!” Johannes 7:37.

De laatste dag, de groote dag van het feest — dat is de zevende dag van het Loofhuttenfeest, het Octoberfeest, het slofsest van den oogst.

Dan dachten de Israëlieten, al wonend in loofhutten (versierde tenten), geplaatst op de pleinen bij de stadspoorten, de voorhoven van den Tempel, de tuinen en duiken der huizen, aan het wonen in tenten gedurende de woestijnreis. De herinnering moest door dit feest levendig gehouden aan het heilsfeit, dat de HEERE Zijn volk had geleid door de woestijn naar de rust: het land overvloeiende van melk en honing.

Het Loofhuttenfeest predikte symbolisch dat God het antwoord geeft op de vraag naar verzadiging.

Dat komt in het bijzonder uit in Jezus' tijd op dien laatste, grooten dag, den zevenden.

Aan de Zuidzijde van Jeruzalem lag een bron of vijver, Siloah geheeten. Deze vijver ontving zijn water door een kanaaltje uit een 400 M. Noordelijker gelegen bron. Reeds van oudsher zag men in deze bron Siloah een symbool van de Messiaansche zegeningen. (Zie b.v. Jesaja 8.)

In Jezus' dagen stond dit water in hooge eer. „Siloah” wil zeggen: afgezonden — en men zag in dit water, dat als op de helling van den Tempelberg ontsprong, het heil, gezonden uit den Troon Gods.

Op het Loofhuttenfeest werd deze bron in den cyclus van ceremoniën betrokken.

Elke morgen der feestweek gaf dit schouwspel te zien: een priester begaf zich naar den vijver, schepte met een gouden kruik water op, mengde dat met wijn, en goot dit plengoffer bij het altaar in twee zilveren schalen, terwijl het volk, als in spreekkoor, de woorden uit Jesaja 12 reciteerde: „En glijeden zult water scheppen met vreugde uit de fontein des heils”.

Bovendien liep op elken feestdag een processie van priesters, met wilgetakken in de handen, om het brandofferaltaar heen, onder Hosanna-geroep der toeschouwers — en dat werd op den zevenden dag zeven maal herhaald — als om de groote vreugde aan te duiden, die er heerschen zou bij de komst van Messias.

Opmerkelijk is het, niet waar, dat juist op dezen laatste dag van het feest Christus Jezus Zich naar de Tempelgebouwen begeeft, wanneer die zeventovendige ommegang plaats heeft, en die ceremonie der waterplenging.

en luide roept: „Zoo iemand dorst, die kome tot Mij, en drinke!”

Hier wil Christus beantwoorden de vraag om verzadiging!

Hij is gehoorzaam, en vervult de Wet.

Welk een barmhartigheden Gods!

Want hier viert het Bondsvolk feest in veruitwendigde Messiasverwachting, en bij zeer velen is de vraag naar verzadiging al heel aardsch getint.

Maar de Christus geeft in getrouwheid het antwoord, dat heenwijst naar de waarachtige verzadiging, die blijft tot in het eeuwige leven:

— ge moet niet rondgaan rond het brandofferaltaar — hier is het waarachtige Brandoffer, het Lam Gods:

„Zoo iemand dorst, die kome tot Mij...”

— ge moet niet drinken uit de bron Siloah — hier is de ware Levensbron, de Gezondene van den Vader:

„Zoo iemand dorst, die kome tot Mij, en drinke!”

Gelijk het in de dagen van Jezus' omwandeling was, zoo is het nu.

Jezus wist het wel: het goud der waarachtige feestviering was verdonkerd, de vraag naar verzadiging gedegradeerd tot een dorsten naar vergankelijke schatten.

Ach, het Loofhuttenfeest was een feest, waarop vele Joden eten en drinken en vroolijk-zijn als het hoogste ideaal najaagden — werd het niet in den nacht van den eersten op den tweeden dag gevierd bij fakkellicht, terwijl op den voorhof der vrouwen een dubbele tribune was gebouwd? Danste dan niet de Jeruzalemsche priester-aristocratie in het rond, begeleid door een Levieten-koor, staande op de trappen van het binnenste voorhof?

En had deze feestviering niet tal van heimelijke zonden op haar debetzijde staan?

En toch roept de Middelaar de blijde boodschap om.

Want onder die schare kunnen toch ook gekenden des Vaders zijn!

Onder al dat luidruchtig feestgeschal hoort Zijn priesteroor de hunkerende vraag wel van sommigen om verzadiging — en Hij geeft het antwoord!

Hoe vaart daar ook door onze dagen een roepen van dorst, een schreeuwen om verzadiging!

De wereld om ons heen, met al haar tooi, haar kultuur, haar weten, haar kunnen, ze kan die vraag niet beantwoorden, hoogstens met een schijn-antwoord — met een aanprijzen van vergankelijke levensschatten en levenswaarden.

Maar nog klinkt de heldere, rustige stem van den Christus Gods over de aarde — het is de roep van het Evangelie! —

„Zoo iemand dorst, die kome tot Mij, en drinke!”

Heere Jezus, doe mij, en velen met mij, met vreugde water scheppen uit de fontein des heils! O Levensbron, doe toch stroomen des levenden waters uit mijn binnenste vloeiën!

Er is zooveel verborgen vraag — zooveel heimelijk dorsten....

en Gij, Gij alleen, zijt HET ANTWOORD.... geeft DE VERZADIGING.

Verzadiging van vreugden.... eeuwiglijk....

J. SMELIK

KERKELUK LEVEN

Disput Delleman—Schilder.

Onze lezers zullen bemerkt hebben, dat de artikelen, die ik begonnen ben onder dezen titel, tot nu toe niet verder kwamen. De oorzaak van de vertraging ligt in de synodale drukte. Als men ongeveer zes weken lang zwerft tusschen Kampen en Amsterdam, en tot in den nacht vergaderen moet, komt er niet veel van vervolg artikelen.

Schade heeft inmiddels dit oponthoud niet gebracht. Natuurlijk hoop ik de reeks af te maken. Hetgeen tot nu toe gegeven werd was maar een aanloopje. Ik hoop te zorgen, dat de draad van het betoog niet ongrijpbaar is.

Ook andere copie over het „zelfonderzoek” is mij aangeboden, die ik om haar actueel karakter gaarne den voorrang geef. Om evenwel niet te veel copie over het zelfde onderwerp achtereen te geven, wacht ik nog even met mijn eigen artikelen.

K. S.

Indrukken van de Synode.

Afwachten.

Tijdens de tweede helft der Synode bleven de „Indrukken” weg. Ten deele vond dat zijn oorzaak in het feit, dat er heel wat zaken in comité moesten worden afgedaan; ten deele hierin, dat ik mijn „indrukken” niet definitief kon geven, zolang de zaak zelf, die ik op het Reformatie-program had geplaatst, niet afgedaan was. Met name was dit het geval inzake de zogenaamde „opvattingen”, waarover de één zoo, de ander züs oordeelt. Hierop had ik verleden week (Perschoor) het oog, toen ik schreef, dat ik een „voorstel” wilde doen „na” het eind der Synode. Dit „na” was of schrijft, of zetfout. Ik heb bedoeld: tegen het eind der Synode, bij het einde. Aangezien dit voorstel in middelen ingediend en aangenomen is, kan ik thans ook over dit onderwerp mijn „Indrukken” samenvatten. We zullen derhalve de „Indrukken” in enkele nummers gaan besluiten.

K. S.

Het punt in geschil ter zake van het zelfonderzoek.

De pas gehouden Generale Synode van de Gereformeerde Kerken deed de volgende uitspraak:

„De Synode, van oordeel, dat in de prediking de ernstige vermaning tot geloof en bekeering en zelfonderzoek reeds uiteraard geboden is door de verkondiging van Christus als den eenigen door God gegeven Zaligmaker der wereld; en dat de eisch daartoe opgesloten ligt in de belijdenis van de bediening der sleutelmacht in vraag en antwoord 84 van den Heidelbergse Catechismus;

en constateerende, dat zij reeds van ouds af in onze Gereformeerde Kerken geschiedde en geschiedt; en dat daarop ook laatstelijk nog door de Synode van Utrecht in 1905 in haar bekende verklaring (Art. 158) uitdrukkelijk aangedrongen is;

acht het vanwege den ernst der zaak, hierbij betrokken, n.l. eeuwige behoudenis door Christus, of eenwig verderf, hare roeping, nogmaals allen dienaren des Woords op het hart te binden, in haar getrouw te zijn.”

De zinconstructie of gedachtengang van deze verklaring, zooals die ook oorspronkelijk uitgedrukt was, is deze:

De Synode, hoewel van oordeel.... acht het niettemin....

Deze verklaring was bedoeld als uitsprekende datgene, waarover allen in onze Gereformeerde Kerken het met betrekking tot het zelfonderzoek eens waren en eens moesten wezen. En het schijnt, dat zij daarin ook vrijwel geslaagd is. Heeft men daarom te haren aanzien gezegd, dat zij toch het eigenlijke punt in geschil bij de discussie over zelfonderzoek niet tot oplossing heeft gebracht, dan heeft men daarin gelijk, doch moet men daarbij niet voorbijzien, dat dat hare strekking ook moeilijk zijn kon, nu de Synode bealoten had tot de instelling eener Commissie, die ook het punt van het zelfonderzoek zou moeten behandelen. Toch is daarom deze verklaring niet onnoodig noch nutteloos, want om ook in dezen verder te komen en meer helderheid te verkrijgen over datgene, waarover geschil bestaat, is het tevoren noodig, te weten, waar men aan toe is, en hoever de eenstemmigheid reikt. Dan kan men van daaruit verder redeneeren, om te trachten het punt, waarom het in dezen eigenlijk gaat, duidelijk te doen uitkomen, en zoover mogelijk in helder Schriftuurlijk licht te stellen.

7

Nu heeft men gemeend, dit punt in geschil te kunnen aangeven met de tegenstelling, of het zelfonderzoek alleen moest gaan over den stand des geloofs, dan wel ook over den staat van het geloof. Deze onderscheiding van staat en stand des geloofs, dateert reeds van vroeger dagen. En men bedoelt er dit mee: of slechts onderzoek gedaan moet worden naar de min of meer krachtige werking des geloofs, dan wel ook naar het aanwezig-zijn of bezit zelf van het geloof. Verkeeren in den staat des doods is: dood zijn. En in den staat des levens zijn wil zeggen: leven, levend zijn. En zoo wordt dan met staat des geloofs aangeduid het hebben van het geloof, en met stand van het geloof de gesteldheid des geloofs, zijne levendigheid of

kracht, of lootheid.

Zie ik es verschilpunt scheiding loofs niet. Want wat meerde Die geloof in en daarmee gedrongen welke woe ieder aller wel metter hart. En heeft om de geloof looven”, voortkomer schillend e de eens er

Het wo stand of bouwvalige den staat deren, hoe in zijnen sprekt m verkeeren. voor het v wezenlijk „toestand” Wanneer nam bij d „stand va aanduiding zoude mer stelling ku van „stand der stelt, genomen zien op i lijken staat betreft, ki Duitsch, o van besch den Heers d.w.z. rec verhooging hunne om „conditio” recht, de zijne posi naar het sprekt co heid naar groot is, siekelijk.

Wannee king: sta ain opvat, dat geloof staan wo des geloof bedoelend datgene v Godwege. Zijne hei mede cor Deze laat in dezen correspon geloof en merkt ter dat die c volgens d beschouw ain, dat e toestand hebben, e ons gespr gesteld h hevel tot. En dan z

Want (een ieder, bezegelt t wordt. En doch hij heilbelof God laat gelooven dien Hij dubbele bezegelt dreiging. Hij dwin mensch i Hij een i geloof, er belofte t apostel i Christus, was niet